

NOVÁ ZÁKLADNÍ POMŮCKA KE STUDIU ŘECKÉHO NOVÉHO ZÁKONA: 28. VYDÁNÍ NESTLE-ALAND*

LADISLAV TICHÝ

ABSTRAKT

Článek se snaží uvést charakteristické rysy 28. vydání Nestle-Aland (2012). Popisuje hlavní změny a rozdíly ve srovnání s dřívějšími vydáními, které jsou jak v řeckém textu (v katolických epištolách), tak v kritickém aparátu. Uvádí také další důležité změny v tomto vydání. Potom rovněž hodnotí význam tohoto kritického vydání řeckého Nového zákona pro současnou biblickou vědu.

Klíčová slova

řecký Nový zákon, Nestle-Aland, textová kritika

Kvážnému studiu řeckého Nového zákona je třeba mít nej-různější pomůcky. Mezi ně jistě patří např. slovníky a gramatiky novo-zákonní řečtiny, konkordance řeckých slov Nového zákona atd. Ale tou hlavní pomůckou je samozřejmě řecký text Nového zákona, který je dostupný v kritických edicích. Řecký Nový zákon vyšel poprvé tiskem v roce 1516 zásluhou Erasma Rotterdamského, ačkoliv už v r. 1514 byl řecký Nový zákon vytištěn jako součást tzv. *Complutenské polygloty*, která však byla vydána v celku až asi v roce 1522. V 16. století vyšla ještě další vydání řeckého Nového zákona (např. čtyři vydání pořídil francouzský tiskař Robert Estienne a dokonce o devět vydání se zasloužil kalvínský teolog Theodor Beza). Tato čilá vydavatelská činnost pokračovala i v dalším století. Ovšem tato první vydání byla pořizena na základě poměrně mladých řeckých rukopisů. Přitom došlo k ustálení tohoto z kritického hlediska málo kvalitního textu, který dostal označení jako tzv. *Textus receptus* (tak je charakterizován řecký text v úvodu

---

* Tento příspěvek je výsledkem badatelské činnosti podporované Grantovou agenturou České republiky v rámci grantu GA ČR P401/12/G168 „Historie a interpretace Bible“.

k 2. vydání Nového zákona holandské tiskařské rodiny Elzevierů z r. 1633). Ačkoliv už v 18. století byl tento text opatřen kritickým aparátem (např. ve vydání J. A. Bengela z r. 1734, ale zvláště v dvousvazkovém vydání od J. J. Wettsteina z let 1751/52), teprve v 19. století došlo ke kritickému vydávání i řeckého textu Nového zákona. Nejdůležitějším dílem v tomto ohledu bylo dvousvazkové vydání *Editio octava critica maior* Constantina Tischendorfa z let 1869 a 1872, které se opíralo především o *Sinajský kodex*, ale v jehož kritickém aparátu se autor snažil zachytit všechny do té doby známé textové varianty. Velkou autoritu mělo také vydání anglických badatelů B. F. Westcotta a F. J. A. Horta *The New Testament in the Original Greek* z r. 1881, v němž byl silně upřednostněn Vatikánský kodex (B/03). Pro praktickou vědeckou práci biblistů se však nejlépe hodila příruční vydání řeckého Nového zákona, jichž vyšlo ve 20. století několik. Největší rozšíření a oblíbenost získalo vydání, které je dnes známé pod dvěma jmény jeho někdejších editorů: Nestle–Aland. Svůj počátek má v roce 1898, kdy Eberhard Nestle vydal řecký Nový zákon, jehož text se opíral o tři předcházející vydání (C. Tischendorfa, Westcotta–Horta a R. F. Weymoutha, od r. 1901 místo posledně jmenovaného nastoupilo vydání B. Weisse). Kritický aparát byl velmi skrovný (odlišnosti textu v užitých vydáních a varianty kodexu Bezova). K výrazné změně došlo od 13. vydání v roce 1927, které připravil syn Eberharda Nestleho († 1913) Erwin Nestle. Kritický aparát už obsahoval skutečné svědectví rukopisů a překladů textu Nového zákona. Začátkem 50. let minulého století se do přípravy vydání zapojil také Kurt Aland. Jeho jméno se objevuje na titulním listu vedle jmen Eberhada a Erwina Nestleových od 21. vydání v r. 1952. Vydání Nestle–Aland dosáhlo největšího rozšíření mezi badateli, třebaže existovala ještě jiná příruční vydání řeckého Nového zákona (jako vydavatelé byli také silně zastoupeni katolíci, např. H. J. Vogels,¹ A. Merk,² J. M. Bover³).⁴ „Nestle–Aland“ byl stále tištěn ze stejné

¹ *Novum Testamentum Graece*. H. J. Vogels (ed.). Düsseldorf: Schwann 1920, 4. vyd. (*Graece et Latine*), Freiburg: Herder 1955.

² *Novum Testamentum Graece et Latine*. A. Merk (ed.). Roma: PIB 1933, 11. vyd. Roma: PIB 1992.

³ *Novi Testamenti Biblia Graeca et Latina*. I. M. Bover (ed.). Madrid: Typis Barcinone 1945, 5. vyd. Madrid 1968, také ve vydání: *Nuevo Testamento Trilingüe*. J. M. Bover – J. O'Callaghan (eds.), 4. vyd. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos 1999, a další přetisky.

⁴ Podrobnější informace o vydáních řeckého Nového zákona od 16. století viz: K. Aland – B. Aland. *Der Text des Neuen Testaments*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft 1982, s. 13–46.

sazby,⁵ což jistě neznamenalo zlepšení čitelnosti, ale jeho autorita byla velká. Zásadní přepracování přineslo 26. vydání „Nestle-Aland“ v roce 1979, a to jak v textu, tak v kritickém aparátu. Byl převzat stejný řecký text (třebas s pravopisnými rozdíly) jako u 3. vydání *The Greek New Testament* z r. 1975. To bylo umožněno tím, že na tomto vydání z r. 1975, které bylo určeno především jako výchozí text pro překladatele Nového zákona, se podílel také K. Aland. Kromě jeho jména jsou na titulním listu obou vydání uvedena ještě jména Matthew Black, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger a Allen Wikgren. Nově vypracovaný kritický aparát 26. vydání Nestle-Aland znamenal nemalé obohacení. V roce 1993 bylo pak publikováno 27. vydání „Nestle-Aland“, tj. *Novum Testamentum Graece* v edici, za níž v prvních desetiletích její existence stáli Eberhard a Erwin Nestle († 1972). Jako jména editorů se na titulním listu objevují Barbara a Kurt Alandovi, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini a Bruce M. Metzger. Řecký text zůstal ve své podstatě sice stejný jako v 26. vydání, ale kritický aparát byl doplněn. Toto 27. vydání mělo potom další přetisky. Ale v roce 2012 vyšlo 28. (na titulním listu s přívlastkem „revidované“) vydání „Nestle-Aland“,⁶ které už má změny i v řeckém textu. Přepracován byl rovněž kritický aparát. V následujícím se budeme snažit uvést alespoň všechny důležité charakteristické rysy tohoto 28. vydání Nestle-Aland, především pomocí konfrontace s předcházejícím vydáním či předcházejícími vydáními, a potom se pokusíme vyjádřit, jaký význam má toto nové vydání řeckého Nového zákona pro novozákonní vědu.

1. Charakteristika 28. vydání Nestle-Aland

Hlavním důvodem pro publikování nového, 28. vydání „Nestle-Aland“ byla zřejmě změna ve znění řeckého textu, i když se týká pouze tzv. katolických epištol. Je to text, který byl publikován v rámci

⁵ Stačí srovnat obr. 11 v Aland – Aland. *Der Text des Neuen Testaments*, s. 31, kde je reprodukce stránky se začátkem Janova evangelia z 1. vydání z r. 1898, a *Novum Testamentum Graece et Latine*. Eberhard Nestle – Erwin Nestle – Kurt Aland (eds.), 22. vyd., u řeckého textu se jedná o 25. vydání. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt 1964, s. 230 (vpravo). Rozvržení řeckého textu na stránce je v obou vydáních úplně stejné, rozdíl je pouze v přítomnosti značek v 25. vydání, jež odkazují na kritický aparát.

⁶ B. a K. Aland – J. Karavidopoulos – C. M. Martini – B. M. Metzger (eds.). *Novum Testamentum Graece*. 28. vyd. Vydal Institut für Neutestamentliche Textforschung, Münster, pod vedením H. Strutwolfa. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft 2012, 14 + 94* + 4 + 890 s., dále citováno jako: N-A²⁸.

projektu *Editio critica maior*. Tento projekt zajišťuje „Institut für neutestamentliche Textforschung“ v Münsteru v Německu a jeho cílem je vydání řeckého Nového zákona s variantami ve všech dostupných řeckých rukopisech i starých překladech. Edice začala v roce 1997 vydáním listu Jakubova, který je součástí IV. dílu celé edice. Vydávání celého IV. dílu s katolickými epištolami bylo dokončeno v roce 2005. V roce 2012 byl celý IV. díl vydán v revidovaném vydání.⁷ A řecký text tohoto revidovaného vydání byl pak převzat do 28. vydání Nestle-Aland. Oproti řeckému textu v 27. vydání se v 28. vydání Nestle-Aland nachází celkem 34 odchylek.⁸ Ty většinou nemají podstatný charakter. Pozoruhodné je snad přidání zápornky ke slovesnému tvaru v 2 Petr 3,10, a to pouze podle některých syrských a koptských překladů. Celý řecký text je nově vysázen, a ačkoliv se užití typy zdají velmi podobné a jejich velikost je také asi stejná, mají jednotlivé odstavce nezřídka odlišné zakončení. To je jistě dáno také tím, že značky v textu, které odkazují na kritický aparát, byly v jednotlivých případech uspořádány jinak. V řeckém textu byly provedeny také některé pravopisné úpravy. Zdá se, že důsledně se píše spojka ἀλλά před slovem začínajícím samohláskou v elidovaném tvaru, tj. ἀλλ', třebaže nejlepší rukopisy mají nezřídka plný tvar i před samohláskou.⁹ Zavedení velkých písmen na začátku nových vět po mezeře (např. v Mt 25,19.22.24.26.29; 26,10; Lk 3,3; Jan 3,9; 8,41) oproti malým písmenům v 27. vydání je třeba chápat asi jako korekturu (v listech je už i v 27. vydání v souvislém textu po mezeře velké písmeno).¹⁰ Nově je uspořádán celý kritický aparát. Jsou do něho zařazeny i rukopisy, které se staly známými v posledních letech. Týká se to ovšem především papyrů. Jejich seznam končí papyrem P¹²⁷, zatímco 8. korigovaný tisk 27. vydání z r. 2001 zaznamenával jako poslední papyrus P¹¹⁶. U dalších skupin řeckých rukopisů (majuskule, minuskule, lekcionáře) nejsou nějaké větší změny patrné. Určité změny je možné zaznamenat také v grafické podobě kritického aparátu.

⁷ *Novum Testamentum Graecum – Editio Critica Maior IV: Die Katholischen Briefe*. B. Aland – K. Aland† – G. Mink – H. Strutwolf – K. Wachtel (eds.). Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft 2012.

⁸ Jsou uvedeny v N-A²⁸, s. 6*, popř. (v anglickém úvodu) 50*n. Odchylky jsou ve všech katolických listech, ale nejvíce jich je v 1. listu Petrově (9) a v 2. listu Petrově (10).

⁹ Na to upozornil s kritickým hodnocením tohoto postupu ve své recenzi N-A²⁸ např. Peter Williams. *The NA28 is Here. But Don't Scrap Your 27th Just Yet* [2014-04-20]. <<http://marginalia.lareviewofbooks.org/archives/584>>.

¹⁰ P. Williams to ovšem ve své recenzi (viz předchozí poznámku) chápe spíše jako změnu.

Je užít o něco větší font, což zlepšuje čitelnost. Tím se také zvětšil počet stran celé edice. Vlastní část s textem Nového zákona zabírala v 27. vydání 680 stran, v 28. vydání je na necelých 789 stranách. Nemalý význam má také to, že varianty jsou pravidelně plně vypisovány a ne občas zkracovány pomocí počítačného písmene s tečkou nebo pouze pomocí zakončení slova, jak tomu bývalo v 27. vydání. Kolmice oddělující jednotlivé varianty (¡) nebo různá místa s variantami v rámci jednoho verše (¡) jsou vytištěny tučně. To pochopitelně zlepšuje orientaci. V kritickém aparátu už nenajdeme zkratky *al* (= alii), *pc* (= pauci), jak je uvedeno také na s. 5* (a na s. 49* v anglickém úvodu), ale nesetkáme se rovněž se zkratkami *rell* (= reliqui) a *cet* (= ceteri). To se zřejmě jeví jako důležité k zamezení špatného závěru na základě neuvedených rukopisů. Ovšem nadále je užívána zkratka *pm* (= permulti). Také další zkratky, jako např. *add.* (= addit/addunt), jsou zachovány. V kritickém aparátu se však už neobjevuje křížek (†), který odkazoval na odlišné čtení, které bylo v textu 25. vydání Nestle-Aland. Také se v něm už nenajde žádný údaj o případné konjektuře k určitému místu (s uvedením jména těch, kdo konjekturu vyslovili, a připojením zkratky *cj/cjj*). Všechna tato zjednodušení se dají chápat jako umožnění větší přehlednosti kritického aparátu. Vyhýbání se latinským slovům ovšem snad také souvisí s předpokladem, že znalost latiny u uživatelů už nemusí být samozřejmá. To je zjevně patrné v seznamu zkratek („Signa et abbreviationes“ na s. 879–890), kde jsou důsledně uvedeny německé a anglické překlady zkratek nebo latinských slov či úsloví (včetně např. zkratky *app.*, která odkazuje na kritický aparát). Ovšem oddíl „Variae lectiones minores“ (s. 820–835) má nejenom pouze latinský název, ale také vysvětlující podtitul „e codicibus graecis quos apparatus criticus in parenthesi exhibet“ (s. 820), jak tomu bylo v dřívějších vydáních. K porozumění tomuto vysvětlení je zapotřebí poměrně slušná znalost latiny. Nabízí se k tomu samozřejmě úvaha, že jestliže je kritické vydání N-A²⁸ určeno pro ty, kteří jsou schopni pracovat s řeckým textem, dalo by se předpokládat, že ani znalost latiny jim nebude vzdálená. Ale onen seznam zkratek s německými a anglickými ekvivalenty chce jistě vyjít vstříc všem uživatelům a těm bohatěji jazykově vybaveným nebude určitě působit potíže.

V kritickém aparátu se už nerozlišuje mezi tzv. svědky prvního a druhého řádu. Systematicky se ovšem uvádějí tzv. „stálí svědkové“.¹¹

¹¹ Pro jednotlivé skupiny novozákonních knih je najdeme v N-A²⁸ na s. 18*–23*.

Jestliže některý z těchto svědků chybí tam, kde by měl být, znamená to, že na tom místě je v rukopise mezera. Ovšem i 28. vydání Nestle-Aland zachovává na vnitřním okraji u řeckého textu evangelií údaje o tzv. Eusebiových kánonech, které umožňují synoptické srovnání perikop evangelních textů. Je otištěn také řecký dopis Eusebia Karpianovi se všemi deseti kánony Eusebia z Césareje.¹²

K určitému vylepšení došlo i v údajích na vnějším okraji stránek s řeckým textem, kde jsou uvedena příbuzná biblická místa. Prímé paralelní texty jsou v N-A²⁸ vytištěny tučně. Stejně tak i verše, kterých se paralelní texty týkají, jsou tučně (na rozdíl od dřívější kurzívy). To rozhodně zrychluje vyhledání paralel (hlavně v evangeliích). Mezi těmito údaji na vnějším okraji je nové také lomítko (*/*), jež odděluje jednotlivé skupiny paralelních textů, které se vztahují ke stejnému místu. Zřejmě také údaje o dalších biblických odkazech byly aspoň do určité míry přepracovány. Nabízí se však otázka, zda to bylo vždy k lepšímu. Tak např. ke Gal 2,16 schází údaj, že Pavlova formulace se zřejmě opírá o Žl 143,2. Je tam odkaz na Řím 3,20 s vykřičníkem, který (jako už v dřívějších vydáních) označuje tzv. „sběrné místo“, tj. místo, kde jsou souhrnně shromážděna příbuzná biblická místa. U Řím 3,20 je údaj „Ps 143,2“, ale je tam také „G 2,16!“, tj. vzniká otázka, kde je vlastně ono „sběrné místo“, když u Gal 2,16 odkaz na žalm schází (v 26. i 27. vydání byl odkaz na Žl 143,2 na obou místech a vykřičník jen u Řím 3,20).

Vlastní řecký text se nejeví rozhodně jako výraznější co do tučnosti tisku, spíše se zdá trochu slabší. To však se může týkat jen jednotlivých sad tisku. Nově vysázený text se projevil např. i tím, že alespoň v prvním tisku 28. vydání se objevila v Lk 3,5 chyba v přízvuku. Místo správného εὐθειᾶν je tam εὐθειᾶν. Tato chyba v přízvuku je už např. opravena v „Nestle-Aland on-line“,¹³ ovšem jedná se o záležitost, která působila potíže různým autorům i v dřívější době.¹⁴

¹² Viz N-A²⁸, s. 89*-94*.

¹³ Viz *Nestle Aland Novum Testamentum Graece: Read NA28 online* [2014-04-20]. <<http://www.nestle-aland.com/en/read-na28-online/text/bibeltxt/lesen/stelle/52/30001/39999/>>.

¹⁴ Průtažný přízvuk je v 27. vydání Nestle, ale 26. vydání z r. 1979 mělo (při stejném stránkování) akut (εὐθειᾶν). V 25. vydání (*Novum Testamentum Graece et Latine* [viz pozn. 5], s. 148 vpravo) bylo odlišné čtení: (plurál) εὐθειᾶς, což je nepochybně správně. Ale pravopis εὐθειᾶν v Lk 3,5 nacházíme také ve vydání A. Merka (*Novum Testamentum Graece et Latine* [viz pozn. 2], s. 200 vlevo) a má jej rovněž např. *Griechisches Neues Testament: Text mit kurzem Apparat*. H. Freiherr v. Soden (ed.). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1913, s. 117, ale také *The Greek New Testament*. 3. vyd.

V katolických epištolách se užívá kosočtverec (◆) k označení čtení, které se pokládá za rovnocenné se čtením, které je přijato do hlavního textu. Objevuje se logicky jak v řeckém textu, tak (před oním rovnocenným čtením) v kritickém aparátu (viz např. Jak 2,11 nebo 1 Jan 2,29). Tato značka je přejata z *Editio critica maior* a nahrazuje tradiční jednoduché hranaté závorky ([...]) ve zbývajících částech Nového zákona.

V 28. vydání Nestle-Aland už není připojen dodatek, který měl název *Editionum differentiae* a zachycoval rozdíly, jež byly v řeckém textu několika jiných kritických vydání oproti poslednímu vydání Nestle-Aland. Jednalo se o edice C. Tischendorfa, Westcotta a Horta (zvláště s rozlišením jejich čtení „in margine“), von Sodena, H. J. Vogelse, A. Merka, J.-M. Bovera a 25. vydání Nestle-Aland. Jako důvod se uvádí nepoměr mezi nákladností revize a „očekávaným užitekem“.¹⁵

2. Význam 28. vydání Nestle-Aland pro současnou novozákonní vědu

Když se ptáme, jaký význam má toto nejnovější 28. vydání Nestle-Aland pro novozákonní vědu, je jasné, že pro každého, kdo se vědeckým způsobem zabývá Novým zákonem, je naprosto nevyhnutelné, aby měl toto vydání na dosah ruky, tj. aby bylo v jeho osobní knihovně. Je to nezbytné už pro nové rukopisy (převážně papyry), které jsou v tomto vydání zapracovány do kritického aparátu. K tomu přistupují další pozitivní úpravy, hlavně v čitelnosti údajů ohledně znění variant v rukopisech. Vědecká práce, která by opomíjela 28. vydání Nestle-Aland, by právem byla pokládána za nesplňující všechny předpoklady.

Na druhé straně je rovněž jasné, že se u 28. vydání Nestle-Aland nejedná o nějakou superedici, která by nahradila všechno svého

---

(corrected). Stuttgart: UBS 1983, s. 212, i 4. vyd. (revised). Stuttgart: UBS 1995, s. 205. Solidní gramatiky starověké řečtiny předpisují ovšem jednoznačně cirkumflex. Tak např. H. W. Smith. *Greek Grammar*. Rev. G. M. Messing. Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1984, s. 79 (vzor ἦδύς), J. Niederle – V. Niederle – L. Varcl. *Mluvnice řeckého jazyka*. Praha: SPN 1974, s. 78 (vzor γλυκύς), ale i L. Stock. *Langenscheidts Kurzgrammatik Altgriechisch*. Berlin: Langenscheidt 1981, s. 27 (vzor ἦδύς). Pro novozákonní řečtinu viz: H. v. Siebenthal. *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*. Gießen: Brunnen 2011, s. 71 (vzor βαθύς). Průtažný přízvuk má jasný důvod: Jestliže α v koncovce akuzativu feminina singuláru -av je krátké (jak je to např. i graficky vyjádřeno v gramatice H. v. Siebenthala), tak předcházející dvojhlaska musí mít cirkumflex.

¹⁵ Viz N-A²⁸, s. 5*.

druhu, co existovalo doposud. Některé informace z dřívějších vydání Nestle-Aland už v N-A²⁸ nenajdeme. Jsou to nejenom informace o čteních jiných kritických vydání, ale i některé další. 28. vydání Nestle-Aland už neuvádí v kritickém aparátu na konci Pavlových listů (včetně listu Židům) informaci o tom, jak zní v některých významných rukopisech tzv. „*subscriptio*“, tj. přípisek na konci biblického textu jednotlivých listů, který uvádí označení listu a popř. také údaj o místě napsání a někdy i o osobách, které se na listu podílely, jak to odpovídalo názoru těch, kdo rukopis psali nebo ho korigovali. Tyto údaje se jistě nedotýkají samotného biblického textu, ale mohou být rozhodně historicky zajímavé.¹⁶ Oproti tomu jsou údaje o tzv. „*inscriptio*“, tj. o nadpisu biblických knih v rukopisech u evangelií, Skutků apoštolů, listu Efesánům, katolických epištol a Janova Zjevení zaznamenány v kritickém aparátu i v 28. vydání.

Dá se očekávat, že v 28. vydání Nestle-Aland se ještě najdou i jiné chyby než ty, které byly dosud objeveny. Ovšem tento řecký text bude v příštích letech přítomen ve vědecké literatuře jako text, na který se budou odborníci odvolávat, a bude součástí i dalších publikací.¹⁷

Souhrnně se dá říci, že 28. vydání Nestle-Aland představuje nepochybně nezbytnou základní pomůcku pro vědeckou práci s Novým zákonem. Ale nemůže se jednat o základní pomůcku svého druhu jedinou. Odborníci v oblasti Nového zákona mohou být vděční za tuto edici, i když se budou muset na ni dívat i kritickým pohledem. Kvalita jejich výsledné vědecké práce bude však nepochybně v nemalé míře záviset také na tom, jak budou umět správným způsobem této edice využít.

*Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého
Univerzitní 22
779 00 Olomouc
e-mail: ladislav.tichy@upol.cz*

---

¹⁶ Na toto „*subscriptio*“ a jeho vynechání upozornil ve své recenzi P. Williams (viz pozn. 9).

¹⁷ Tak na květen 2014 byla ohlášena edice 5. vydání *The Greek New Testament* pro překladatele a studenty, která má obsahovat (s určitými pravopisnými odchylkami) řecký text N-A²⁸.

ABSTRACT

LADISLAV TICHÝ

**A New Basic Tool for the Study of the Greek New Testament:
the 28th Edition of the Nestle-Aland**

The article tries to characterize the features of the 28th edition of the Nestle-Aland (2012). It describes the main alterations and differences in comparison with the earlier editions, which are both in the Greek text (in the Catholic Letters) and in the critical apparatus. It mentions other important alterations in this edition, too. It then also evaluates the significance of this critical edition of the Greek New Testament for the contemporary biblical studies.

Key words

Greek New Testament, Nestle-Aland, textual criticism